

John Halas kiállítása

A Budapesti Tavasz Fesztivál képzőművészeti eseményeként megnyílt a Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóházában Sir John Halas, a világhírű, magyar származású, angol rajzfilmkészítő és producer tárlata. A több mint öt évtizedes munkásságából válogatva, legjellegzetesebb filmjeinek terveit, grafikáit, részleteit tekintheti meg a közönség

A „helyettes halott”-tól a „Hejettes szomjazók”-ig

Azt még most nem tudom, hova fogok jutni, ha így folytatom, mint ahogy a címben kezdtem, ilyen „istenkísértően”; pokolra vagy mennybe (esetleg el lesznek itt közöttük, hűsölve az árnyékvilágban?)... De azt igen, hogy e cikk vége megvan (mint lesz). Ugyanis ezúttal mindkét kiállítás, melyekről alkalmam van beszámolni, „finom kis esemény”.

Esemény Strohner József tárlata azoknak, kik a tiszta, mitológikus szépség után kutakodnak, és esemény a „Hejettes szomjazók” tárlata azoknak, kik a spontán megnyilatkozás bátorságától és festői lendületétől várnak akár keserű (azaz vigasztaló) humort, akár gyermeki komolyságot; „gesztusos” tárlását létérzeteinknek. Egyaránt jellemző mindkét kiállításra, hogy *elegendőknek* érezzük, ha *beléptünk*. (Strohner József zománcképei a JATE aulájában, a „Hejettes szomjazók” képei pedig a JATE Szabadidő Központjának a folyosóin láthatók.)

Mihez? Mihez elegendő? Mihez vagyunk mi elegendők? Fordul meg nyomban — és nem is okvetlen ellenünk — a kérdés, amint látjuk, valaki, valakik, teszik a dolguk, *máshogyan*, esetleg jobban, a világ dolgaihoz képest mindenféleképpen jobban. A magunkra utalt-ság örült tiszta állapotában járhattuk be e termeket tehát, az ártatlanság jeleit keresve; vagyunk ugyanis eredendően bűnösök!...

Strohnerről annyit érdemes máris elárulni, hogy a tűzzománckészítést magas mesterfokon műveli, mindent tud talán, amit e mesterséghez tudni kell. A művészt innen kezdődik. „Munkáimban ismert és ismeretlen (kitalált) mesék világában teszek utazásokat, keresve az embert múltjával, jelenével és lehetséges jövőjével. Összekötő szellemi szálakat.” Olvashatjuk a szegedi születésű művész önvallomását a nagyon szép megjelentetésű „katalóguslapon”. És valóban ott jár (hol a madár), abban a szellemi valóságban, hol az ívelés a kirándulás (Fekete Balázs:

fontosabb, nem az, hányat csap szárnyával (a madár). Az akarat dezillúziója. Kultúránk menekítő, világos oldala. Strohner így aztán a zománckészítést történeti útját is végigjárja, egy-egy korszaknak a stílusát-technikáját nagy nyugalommal használja; teheti, mert mindig *helyén*, azaz nem csak egyszerűen jó helyen alkalmazza. S ez persze nem jelenti azt, ha ez egyáltalán fontos még —, hogy nem volna stílusa!... Eppen ez avatja őt kimeríthetetlen gazdaggá, hogy a „limoges-i” vagy „déli zománckészítés”-től a „bizáncin”, a „középkorin” át a „szecessziós” és a „modern” zománckészítésig minden otthonos. Tematikáját mindazonáltal a kereszténység jellemzi a leginkább. Korpusai áhitatot teremtő, meditatív (majdnem azt írtam agitatív) munkák. S bizony van is filozofikus-felszólító erejük, még ha ez esztétikumban oldódik fel, vagy csapódik ki, akkor is. Igazán csak úgy, természetesen...

Ha az előbb írtam valamit arról, hogy hol is kezdődik a művészet tulajdonképpen, akkor most a „Hejettes szomjazók” esetében tagadnom kell, vagy ha nem, az ellenkezőjét is bizonyítani. A mesterség ugyanis náluk látványosan *mellékes*. Megpróbálnak elfelejteni minden olyan kényszer-kultúrát, ami zavarja őket a kifejezésben. Nem vállalják az intézményes kereteket; a „hivatást” sem, mivel az közel van a „hivatalhoz”... Aztán persze kiderül, hogy mesztetett festők”. Gyermeki profanitás, s naivitás amivel a világhoz és a képekhez közelítenek. Így jutva el újra ahhoz a koncentrációhoz, ami megvolt, de időmúltán szépen fölbomlott bennünk; a valódisághoz, az őszinte, közvetlen viszonyhoz világunkban. Meglepő, és nagyon jó érzés olyan dátumozásokat olvasni, mint: '88 február. Az aktualitás, a frissesség n.índig megörvendeztetni muzeális lelkünket. A mindennapiság és a festőiség olyan témákhöz kerülnek így újra közel, mint a kirándulás (Fekete Balázs:

Programok az úttörőházban

A tavaszi szünetben is színes programokat szervez a szegedi Balázs Béla Úttörőház. Április 2-án, szombaton délelőtt 10 órától Játésház, s ugyanekkor kezdődik a *Mesevár* is. A húsvéti ünnepekre való készülődést segíti a tojásfestés és más húsvéti meglepetések. (Tojást mindenki vigyen magával.) *Kedden*, 5-én 10 órától ismét *Házimozi*, ahol az Aszterix és Kleopátra című filmet vetítik, a belépőjegy 10 forint.

Szerdán, 6-án *Alkotóház*, ahol 10 órától a batikolás, bábkészítés és gyöngyfűzés technikáját tanulhatják meg a gyerekek. Ugyanekkor falrajzverseny. *Csütörtökön*, 7-én 10-től *karate-bemutató*. Az *ifjúsági házban* 3 órákor kezdődik az a műsoros délután melynek címe „Nyújtás a kezéd”, ahol fellép Fodor Zsóka Bognár Zolt színművész, Ghiczhy Tamás bűvész, Rakovics István és a Molnár Dixieland Band. Jegyek a városi Vöröskeresztnél vásárolhatók. Bevételeit a drogos fiatalok megsegítésére fordítják a rendezők.

Pénteken, 8-án, az érdeklődők látogatást tehetnek *Tápén*, és megtekinthetik az ottani néprajzi múzeumot, ahol népművészeti foglalkozás is lesz. *Szombaton* 9-én, ismét *Házimozi* 10 órától.

Emlék '87. dec. 14.). Vagy expresszív stílusuknak megfelelően a legbelső lelkiződülést is azonnyomban kifejezve („elek is elpáholja a szabadságszobrot...” „elek is bátorítja a Szabadságszobrot...”).

Kultúránknak, valóságának, és valódiságának két érvényes, szépen megfogalmazott értelmezését láthatuk, evidens megnyilatkozásokban. Mint a „Hejettes szomjazók” egyik képen; hiába tudjuk, hogy bloff, mégis: „megúnt már az élet énje, / nem tudom, hogy honnan alszom”.

Solymosi Bálint

Az örömszerző iskola

A Petőfitelepi Gera Sándor Általános Iskola vendége voltam nemrég. A kis elsőök osztálytermében — ahogy mondani szokás — „ingergazdag környezetre” lettem: sok szín, gyerekeknek való figura, oktatási eszköz, s hátul egy kis játszósarok. Amolyan iskola és óvoda közötti helyzet.

A tanítónő, Csikósné Monostori Erzsébet sokat beszélgetett a gyerekekkel. Mindenkire jut kellő figyelem, mert csak tizennégyen járnak ide. A telep előregégett, s a töltésen belülről nem gondolnak a külső területek zsúfoltságát nem ismerő, ezért talán jobb oktatási és nevelési lehetőségeket biztosító iskoláira. Mintha kiscsoportos foglalkozás szerveződne itt, az egyik padosorban például csak hárman ülnek, ők később csoportfeladatot kapnak.

De mondjuk sorjában a dolgokat! Könyvet kapnak kezükbe a kicsik, kiállnak az osztály elé és bemutatják fedőlappját, címlapját, elmondják, hogy melyik kiadó gondozásában jelent meg, ki a mű illusztrátora. Megnyugtató, milyen szépen tudják kimondani *Würtl Ádám* nevét is. A következő feladat: „Bemegy a könyvtárba, elmondod személyi adataidat!” Ez már illemgyakorlat is, kommunikációs feladat is. „Szép volt a te kinttettartásod!” — dicsér a tanítónő.

De nemcsak ő mond bírálót, értékel az egész kis csapat. Tudják a szempontokat is, mi alapján kell megítélni a versmondót: milyen a tekintettartása, hangszíve, szájmozgása, hangereje, pontos-e az időtartam. *Zelk Zoltán Az erdő* című versét gyönyörűen mondja a kis Zsófi, így tartják társai is. Csóóri csodakutyájáról *Timea* úgy mesél, hogy közben körbekerbejár tekintete, de nem csupán a hallgatóság „ellenérzésére”, hanem a szép beszédre is ügyel.

A versmondást — és a föllépést gyakorlatot a szereplést — követően a tanítónő *könyvtár* szócikkére terelődik a figyelem. A feladat ugyanis e szócikk megtalálása — amihez ugye kell az ábécé ismerete —, majd egy mondat kimáslása: „Az ország legnagyobb könyvtárban, az Országos Széchényi Könyvtárban

majdnem 5 millió könyv van.” Belelesek egy kislány könyvébe. Azt olvasom, hogy „Péternek 90 könyve van. Ez a 90 kötet Péter könyvtára.” Alatta apró betűkkel: „Nézd meg a kölcsönkönyvtár címszót!” Csak van jövő, mondom magamban.

Csoportos foglalkozás, mesejátszás, szövegértelmezés, pihentető mozgás következik, majd a mesésarokba húzódva megbeszéljük, milyen ruhában illik könyvtárba, színházba, moziba menni. Elénekek és figyelmese a gyerekek, szemmel láthatóan élvezik a szereplést.

Mielőtt elfelejteném: a *Zsolnay-módszer* „névjegyt” írom.

— Ez a módszer azt tartja a legfontosabbnak — mondja az óra után a tanítónő —, hogy a gyerekek megszeressék az iskolát. Ezt azzal lehet elérni, hogy mindig a gyerek képességeihez mért maximumot várljuk el, s nem a tanterv által előírt csúcsteljesítményt. Ehhez persze az kell, hogy pontosan ismerjük a tanulók képességeit, érzékenységeit.

— Ez csak alacsony létszámmal képzelhető el.

— Így van. Szerintem 20–24 gyerek lehet a legtöbb. Zsúfolt osztályban nem életképes a Zsolnay-módszer.

— Mik a személyes tapasztalataid?

— Ez a módszer alkalmas arra, hogy sikerélményt biztosítson a gyerekeknek nap nap után. Belátjuk, hogy a hibákra azért hívom fel a figyelmet, mert mindig jobb teljesítményre kívánom ösztönözni őket. Persze mindezt a saját, gyermeki szintjükön kell elképzelni. Fontos az is, hogy sokszor a család életére is jótékonyan hat ez a módszer. Például a gyerek kéri otthon, hogy nézzék át a rádióújságot, tervezzék meg a következő hét programját. Ekkor döbben rá a szülő, hogy nem szervezi sa-

ját maga életét, programját.

— (Nem diktál kemény tempót ez a sokféleség?)

— Epp ellenkezőleg. Ez a módszer a tanárnak sokkal nagyobb szabadságot ad, mint a hagyományos. Magamon is érzem ennek a hatását, hiszen sokkal nyugodtabban élek, s ráadásul még a korábban gyors beszédtempóm is lelassult, ezt a nyugodtabb élet- és munkatempót tükrözi.

— Komoly gond szokott lenni a fölzárkóztatás, illetve a gyengébb tanulók elkedvetlenedése.

— Utóbbi azzal hidalható át, hogy a lemaradót azonnal szinten foglalkoztatjuk vissza-visszatérően, ahol még örömet szerez. És ha csak biztonságban érzi magát, akkor lépünk vele tovább. Régi igazság, hogy a kommunikatív képességek fejlesztésével lehet a legjobban fölzárkóztatni, s ennek a módszernek az önművelés, az illem, a beszédművelés mellett a negyedik tartópillére éppen a kommunikáció.

Szegeden és az egykori járásban egyre több iskolában tanítanak a Zsolnay-módszer segítségével. Ezzel kapcsolatban többnyire két fontos ellenvetés, elgondolkodtató tény merült föl: egyrészt csak problémákkal vehető át olyan gyerek év közben, aki más módszerrel tanult, másrészt a magasabb osztályok egyre több pénzt igényelnek az iskolától. Erről a következőket mondta az iskola igazgatója, *Haász Józsefné*:

— Valóban drága a módszer, de csak az iskola számára, a szülőknek nem kerül többre, mi pedig kigazdálkodjuk. Az pedig, hogy a szülőket keletkezzen egy-egy jelentkező gyerek számára, nem állítható egyértelműen, hisz éppen a módszer rugalmassága miatt lehet elérni, hogy a gyerek bekapcsolódhasson a munkába. És egy-egy ilyen jellegű gond nem lehet érv a hagyományos oktatás mellett. A módszer egyébként elkészült az egész általános iskolára, tehát van folytatás és nálunk is biztosított a folyamatosság.

Dlusztus Imre

Kevesebb füsttel — a járművek is

Lapunkban már írtunk róla: április 7-én, csütörtökön füstmentes napot szeretnének tartani a rák ellen küzdők s a környezetvédők. Az akcióhoz csatlakozva a Csongrád Megyei Közlekedési Felügyelet, az autókлуб és a rendőrfőkapitányság, a megye útjain — s persze Szegeden — április 7-én, egész nap környezetvédelmi szűrővizsgálatokat szervez — az autók klub.

Az autókлуб Kossuth Lajos sugáruhi műszaki állomásán reggel hattól este hat óráig, a szomszédos közlekedési felügyeletnél pedig délután két órától este tízig díjmentesen méri a gépjárművek kipufogógázának szénmonoxid-tartalmát. Ha a járművet be is kell állítani a megfelelő értékre, a hatvan forintos önköltségi árat felszámolják a mérésért.

Szegeden egyébként négy helyen, a Széchenyi téren 8–18 óra között, a konzervgyári parkolóban (a Pulz utcában) 8–18 óra között, az Ikarus Fonógyári úti parkolójában 12–18 óra között környezetvédelmi méréseket végeznek a klub műszaki szakemberei. A három nagyüzemi helyszínen a CO-mérésen kívül a zajszintet és a fényszórók helyes beállítását is tesztelik.

Bumeráng

rült, minél erősebben, szuggesztívebb módon táplálják belé a szakmai hovatartozás tudatát.

A lagymatag, erőtlenség befolyásolás nem túlzottan jó módszer, tekintve, hogy eredményességében gyöngye, azaz hatásában esetlegesen és rövid lejárattal. Az ilyenféle tessék-lássék képzés, amidőn az oktatókból csak úgy sugárzik az enerváltság — a tanulókat azonosulás helyett ásitózássra, identifikálódás helyett mindenfélre másra készíteti. Ennél csak egy rosszabb dolog létezik, ez pedig a dolgok túlságossá váló erőltetése.

Hány meg hány példát lehetne erre hozni, fölemlgetve vaskezü vezetőket, mániakus oktatókat! Ha oly egyének keze kerül a tanuló, akik szemellenzős, csőlátásos módon meg vanrak győződve afelől, hogy az ő, az ő, az ő szakmájuk, oktatói tárgykuk a leges, leges, legeslegfontosabb a földön, az égen, a galaktikában, és mindenhol — nos, hát ott előbb-utóbb bajok lesznek az utánpótlásban. Hiszen az oktatókat, ahelyett, hogy megkedvelnék az illető szakmát — jól kifejtett utálatlalt viseltetnek majd iránta, s ez irányú véle-

kedésüket nyilvánvalóan nem rejtik suba alá. A visszahatóbumeráng-elv nagymértékű teljesülése ez esetben nyilvánvaló.

Varietas delectat — mondotta a művelt latin: a változatosság gyönyörködtet. Ha az autószerelőtanulóval éjt nappallá téve autót szereltetnek, a legmárkásabb szuperkocsira sem bír ránézni előbb vagy utóbb, az akkumulátort összecserélni az ablaktörővel, a kipufogót a gumibelsővel, a visszapillantót tükrözt a kézifékre, a benzinszagtól pedig fölfordul a gyomra, s nagy íramú futásnak ered. Az idegenvezető idegenedik az idegentől, a gázszerele a gázórától. A villanszerelő a buszonötös izzótól, a pincér a vendégtől. A cipész a cipőtalptól, a fakobozó a kocsányos tölgytől, már említett ismerősöm pedig a gimnáziumi tanárságtól. Visszatérve az ő példájára: elég magas kvalitásokkal rendelkezve végül is lett magának egy másik szakmát, ami szintén neki való — miután az eltűnt azonosítási törekvések idegenítették elsőnek választott pályájától. Ez szerföltött örvendetes. De mi lesz azokkal, akiket a fenti módszerrel minden munkától el lehet idegeníteni?

Farkas Csaba